

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Педагогічний факультет

Кафедра початкової освіти

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма 013 «Початкова освіта»

за спеціальністю 013 Початкова освіта

галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 7 від 12 грудня 2023 р..

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Основи спеціальної педагогіки
Викладач (-і)	доц. Матвеева Н.О.
Контактний телефон викладача	
E-mail викладача	nataliia.matveieva@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є спеціальна освіта осіб з порушеннями розвитку. Курс розраховано на засвоєння знань з основ спеціальної педагогіки як науки, розкриття особливостей становлення та розвитку галузі спеціальної освіти в Україні, її структурних особливостей та специфіки практичної діяльності спеціальних освітніх закладів.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни є озброєння майбутніх фахівців знаннями з основ спеціальної педагогіки, аналіз актуальних питань спеціальної освіти на сучасному етапі. <u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни є: засвоєння основних понять та категорій спеціальної педагогіки, виокремлення її предмету та об'єкту, розкриття основних завдань. Засвоєння понятійно-категоріального апарату та теоретичних основ спеціальної педагогіки; зв'язків спеціальної педагогіки з іншими науками, історичних аспектів розвитку, специфіки корекційно-розвиткової професійної діяльності спеціального педагога. Забезпечення фахової підготовки, сприяння формуванню професійних умінь та навичок щодо роботи з дітьми з порушеннями розвитку.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<u>Загальні компетентності:</u> - Здатність працювати в команді, міжособистісної взаємодії.; <u>Фахові компетентності:</u> - Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти - Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово.; - Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання; - Здатність до різних видів оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти на засадах компетентнісного підходу	

5. Організація навчання	
Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12

семінарські заняття / практичні / лабораторні		18		
самостійна робота		60		
Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий	
8	013 Початкова освіта	4	Вибірковий	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		кількість год.		
		Лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі		2	2	10
Тема 2. Історія становлення спеціальної педагогіки. Внесок українських вчених-дефектологів кінця ХІХ – початку ХХІ ст. у розвиток спеціальної педагогіки в Україні.		2	4	10
Тема 3. Спеціальна педагогіка як наука: об’єкт, предмет, мета, завдання. Категорії спеціальної педагогіки.		2	4	10
Тема 4. Основи дидактики спеціальної освіти.		2	4	10
Тема 5. Психолого-педагогічна корекція поведінки учнів у закладах спеціальної освіти		2	2	10
Тема 6. Реформування освітньої галузі в Україні шляхом співпраці закладів спеціальної та загальної середньої освіти		2	2	10
ЗАГ.:		12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Вид контролю – залік. Максимальна оцінка – 100 балів. Участь в роботі впродовж семестру – 50 балів (оцінки за практичні заняття – 30 балів, за самостійну роботу – 10 балів, індивідуальне завдання – 10 балів) залік – 50 балів.			
Вимоги до письмових робіт	Вид роботи – індивідуальне завдання (10 б.). Структура ІЗ: - ____теоретичний матеріал (опис проблеми у світлі опрацьованої наукової літератури) – 5 б.; - ____наочний матеріал (підбір додаткового матеріалу, що підтверджує істинність означеної проблеми, а саме: статистичні дані, відео- та презентаційні матеріали, схеми, графіки, діаграми) - 3 б.; - ____власні висновки та узагальнення – 2 б. Терміни написання: для студентів денної форми навчання – у процесі			

	підготовки до практичних занять, на підсумковому етапі; заочної – за 10 днів до з Завершення сесії Вимоги до оформлення: для студентів денної форми – у друкованому вигляді; заочної – у друкованому вигляді та (або) електронний варіант
Семінарські заняття	Оцінюються у 30 балів
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 60-70% практичних завдань репродуктивного та частково-пошукового рівнів, 5-10% - виконання творчих завдань

Підсумковий контроль	Форма контролю - залік; Форма здачі (комбінована: усна відповідь, виконані практичні та тестові завдання). Усна відповідь – 30 б. Виконані письмові завдання – 20 б. (10 – ІЗ, 10 б. – практичні завдання)
7. Політика навчальної дисципліни	
<u>Письмові роботи:</u> Виконання письмових робіт у процесі вивчення дисципліни є обов'язковим для всіх студентів. <u>Академічна доброчесність:</u> Самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання, посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності (https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/04/nova-redaktsiia-polozhennia-pro-zapobihannia-a-kademichnomu-plahiatu.pdf - «Положення-про-запобігання-плагіату») <u>Відвідування занять</u> Студент повинен відвідувати практичні заняття, ретельно готуватися до них та виконувати усі завдання, в іншому випадку йому слід відпрацювати пропущені теми, а також виконати супровідні вправи та завдання різного рівня. Лекційні курси, додаткові ресурси для засвоєння змісту курсу є доступними на сайті дистанційної освіти («Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти» - https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/05/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnost-i-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf) Завершальним етапом відпрацювання пропущеного практичного заняття є складання студентом тестів із теми. За умови пропуску та не відпрацювання більше 50% занять, студент не буде допущений до складання заліку <u>Неформальна освіта:</u> Студенти можуть проходити онлайн-курси на різних освітніх платформах (Prometeus, EdEra тощо), що дотичні до навчальної дисципліни та відповідно отримувати додаткові бали під час підведення підсумків навчальної діяльності студента.	
8. Рекомендована література	
1. Волошина О.В. Основи корекційної педагогіки. Вінниця: ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2012. 168 с. 2. Вступ до абілітації та реабілітації дітей з обмеженнями життєдіяльності: навчально-методичний посібник / Л.Б. Люндквіст, В.В. Бурлака, А.Г. Шевцов. К.: Герб, 2007. 288 с. 3. Давидюк М.О. Корекційна педагогіка: Хрестоматія. Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2011. 205 с. 4. Дегтяренко Т.М., Вавіна Л.С. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами: навчальний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга». 64 с. 5. Дефектологічний словник: навч. пос./За ред. В.І.Бондаря, В.М. Синьова. К.: «МП Леся», 2011. 528 с. 6. Закон України «Про освіту». URL: https://urist-ua.net/закони/про_освіту/ 7. Засенко В. Сучасні тенденції розвитку спеціальної освіти в Україні. URL: https://ap.uu.edu.ua/article/286	

8. Кашуба Л.В. Спеціальна педагогіка з історією: курс лекцій з дисципліни. Львів. 2017. 387 с.
URL: <https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/03/%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%97-%D0%B7-%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%86-%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3.pdf>
9. Концепція Нової Української Школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
10. Концепція спеціальної освіти осіб з особливостями психофізичного розвитку в найближчі роки та на перспективу / Академія педагогічних наук. Інститут дефектології / За ред. В. І. Бондаря, Л. С. Вавіної. К., 1996. 36 с.
11. Корекційна психопедагогіка (Олігофренопедагогіка): навчально-методичний посібник / Укл. О.В. Гаяш. Ужгород, ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021. 255 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/38837/1/%D0%93%D0%90%D0%AF%D0%A8%20%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%9A%D0%BE%D1%80%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B0.pdf>
12. Липа В. Основи корекційної педагогіки. Донецьк: Лебідь, 2002. 327 с.
13. Матвеева Н.О. Основи спеціальної педагогіки. Практикум. Івано-Франківськ. НАІР. 2022. 227 с.
14. Олена Чепка. Спеціальна педагогіка з історією логопедії: навчально-методичний посібник / укл. О. В. Чепка. Умань: ВПЦ «Візаві», 2015. 103 с. URL: https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/4165/1/spec_pedag.pdf
15. Пантонюк Т., Невмержицька О., Пантонюк М. Основи корекційної педагогіки: Навчально-методичний посібник. 2-ге видання, доповнене і перероблене. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ. 2009. 324 с.
16. Проект Закону України «Про освіту осіб, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку (спеціальну освіту)». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JF0ZA00A>
17. Про організацію діяльності спеціальних закладів освіти для дітей і підлітків, які потребують особливих умов виховання. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/859-93-%D0%BF#Text>
18. Про внесення змін до Постанов Кабінету Міністрів України з питань діяльності спеціальних закладів загальної середньої освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/979-2022-%D0%BF#Text>
19. Про затвердження Положення про спеціальну школу та Положення про навчально-реабілітаційний центр. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/221-2019-%D0%BF#Text>
20. Про затвердження Типових навчальних планів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку (початкова школа) Наказ МОНУ від 28.01.2014 р. №80. URL: <http://www.mon.gov.ua/ru/about-ministry/normative/2253->
21. Реабілітаційний супровід навчання неповносправних дітей: методичний посібник/ Укл.: А. Луговський, М. Сварник, О. Падалка. Львів: Колесо, 2008. 144 с.
22. Середа І.В., Кисличенко В.А. Спеціальна педагогіка з основами спеціальної дидактики: Навч.-метод. посібник для самост. роботи студентів зі зміш. формою навч. Миколаїв. 2021. 198 с. URL: <http://dspace.mdu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/861/1/%D0%A1%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B0%20%D0%86.%D0%92.%2C%20%D0%9A%D0%B8%D1%81%D0%BB%D0%B8%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%92.%D0%90.%20%D0%A1%D0%BF%D0%B5%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B0%20%D0%B7%20%D0%BE%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BC%D0%>

- [B8%20%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%B4%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8%20%D1%87.%D0%86%D0%86%20%28%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE-%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%29.pdf](#)
23. Сергійчук О.М., Багно Ю.М., Плужник О.В. Основи корекційної педагогіки: навчально-методичний посібник / за ред. О.М. Сергійчук. Переяслав : Видавництво, 2020. 224 с. URL: http://ephsheir.phdpu.edu.ua/bitstream/handle/8989898989/5167/%D0%9F%D0%9E%D0%A1%D0%86%D0%91%D0%9D%D0%98%D0%9A%20%D0%9E%D0%A1%D0%9D%D0%9E%D0%92%D0%98%20%D0%9A%D0%9E%D0%A0%D0%95%D0%9A%D0%A6%2C%D0%9F%D0%95%D0%94%D0%90%D0%93%D0%9E%D0%93%D0%86%D0%9A%D0%982020_compressed.pdf?sequence=1&isAllowed=y
24. Служинська З. Спадковість людини. Львів: Галицька видавнича спілка, 2012. 365с.
25. Спеціальна педагогіка: понятійно-термінол. слов. / За ред. В. І. Бондаря. Луганськ : Альма-матер, 2003. 436 с.
26. Спеціальна педагогіка: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О.В. Мартинчук, І.М. Маруненко, К.В. Луцько та ін. К.: Київ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2017. 364 с. URL https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/23200/1/O_Martynchuk_I_Marunenko_K_Lutsko_O_Taran_T_Melnichenko_T_Yezhova_SP_KSPKIO_IL.pdf
27. Сучасні тенденції розвитку спеціальної освіти (українсько-канадський досвід): матеріали Міжнародної конференції/за ред. В.І.Бондаря, Р.Петришина. К.: Наук. Світ, 2004.200 с
28. Українська спеціальна педагогіка в персоналіях: Навч. посіб. / За загальною редакцією В.І.Бондаря, В.М.Синьова. Запоріжжя: Вид-во Хортицької національної академії, 2021. 428 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/725008/1/%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B0%20%D0%B2%20%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%8F%D1%85.pdf>
29. Холковська І.Л. Корекційна педагогіка. Вінниця: ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2007.328 с.
30. Якса Н. В. Корекційна педагогіка: метод. посіб. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2006. 188 с.

Викладач:

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри початкової освіти

Матвєєва Н.О.